

Nr 330

Av herr **Holmberg m. fl.**, om åtgärder för att stimulera turismen i Sverige.

(Lika lydande med motion nr 298 i Första kammaren)

Turismen har framför allt under 1960-talet utvecklats snabbare än någon annan näringsgren. Under samma tid kan man också hävda att turistnäringen kommit att uppfattas som en näring jämbördig med näringslivet i övrigt. Dess betydelse sträcker sig också inom snart sagt alla samhällssektorer och dess valutaskapande roll understryks inte minst av handelsministern i årets statsverksproposition där han skriver: »En stor del av den valutaskapande exporten av tjänster härrör från turismen. Den utländska turismen i vårt land har också indirekt betydelse för vår övriga export genom den informationseffekt som uppnås genom densamma.»

Ser man på turismens betydelse för vår valutasituation ur en mera begränsad synvinkel måste tyvärr konstateras att utvecklingen varit ogynnsam. Från att det s. k. turistnettot för ett tiotal år sedan var positivt har det ständigt försämrats så att prognosen för 1970 i årets finansplan nu anger ett negativt turistnetto på 1 350 miljoner kronor. Samtidigt konstateras, att handelsbalansen för 1969 uppvisade ett underskott på 1 200 miljoner kronor. Turistbalansen utgör sålunda en tung post i dessa sammanhang, varför, enligt vår mening, alla åtgärder som kan medverka till att ändra turistbalansens nuvarande trend bör vidtagas. Några »tekniska» inskränkningar i resandet kan och bör dock inte ske dels för att vi är bundna av internationella avtal, dels för att resandet bör vara fritt.

Turismens och resandets utveckling jämfört med andra näringsgrenar har intresse från bl. a. den synpunkten att man kan förutspå en fortsatt stark expansion. I jämförelse med sådana konjunkturmätare som industriproduktion och utrikeshandel uppvisar turisttrafiken till Sverige (från icke nordiska länder) följande utveckling för perioden 1960—1968:

Industriproduktionen ökade med ca	6	procent per år (totalt	62	procent)
Exportvolymen	7	„ „ „	76	procent)
Turisttrafiken	11	„ „ „	133	procent)

För Sveriges del har konstaterats — enligt en utredning inom Industrins utredningsinstitut — att svenskarnas resekonsumtion under perioden 1950—1964 ökade snabbare än någon annan av den privata konsumtionens nio huvudgrupper, eller från 1 672 miljoner kronor till 7 339 miljoner kronor. Ökningen förklaras huvudsakligen av fritidsresornas starka expansion.

Turismen är alltså en utomordentligt dynamisk näring med stora utvecklingsmöjligheter. Turismen utvecklas dock inte oberoende av vad som sker inom samhällslivet i övrigt. Turismen är i hög grad en produkt av samverkande ekonomisk-politiska, sociologiska, psykologiska, tekniska och kulturella faktorer. Turismen är också i hög grad en internationell företeelse, vilket gör den lika beroende av den allmänna ekonomiska konjunkturen som t. ex. utrikeshandeln. Prognoserna för turismens utveckling måste sålunda innefatta reservationer för hur vår allmänna konjunktur utvecklas.

För närvarande räknar man dock med att den privata resekonsumtionen inom Sverige under perioden 1964—1975 skall stiga med ca 71 procent medan man för den totala konsumtionen anger ökningen till 31 procent. Detta skulle innebära att vi svenskar år 1975 skulle komma att omsätta närmare 13 miljarder på resor.

En annan faktor som påverkar resandets ökning är urbaniseringen i samhället. Ju flera människor som bor i större samhällen desto större blir reseintensiteten. I dag bor tre fjärdedelar av befolkningen i städer och tätorter och den koncentrationen torde komma att fortsätta.

Semesterns längd och spridning är naturligtvis också av central betydelse för resandets utveckling. Arbetstiden kommer i Sverige att förkortas under 1970-talet och det synes som om människorna alltmer kommer att värdera fritiden. Om fritiden inräknas som en miljöfråga i mycket vid betydelse — miljön på arbetsplatsen, miljön i bostadsorten och den miljö i vilken fritiden tillbringas — innesluter resandet/turismen ett komplex som under 1970-talet i Sverige kommer att spela en allt större roll i samhällsdebatten. Längre ledighet och en »konstruktiv» och uppbyggande användning av fritiden torde komma att bli ett av de stora intresseämnena. Resultatet måste, enligt vår mening, bli ett ökat resande, ett större intresse för semester och semesterspridning samt ökade krav på rekreation. Detta medför att kraven på semestermöjligheterna inom landet måste ägnas större uppmärksamhet.

Inte minst möjligheterna under 1970-talet till korttidsledigheter bör i detta sammanhang uppmärksammas. Skolornas lördagsstängning liksom industrins femdagarsvecka har i vårt land redan bidragit till weekendledigheter för stora delar av befolkningen året om. Under 1970-talet kommer också i Sverige »pensionärsmarknaden» att bli allt viktigare. Denna del av befolkningen beräknas i början av decenniet disponera omkring 7 miljarder kronor och i slutet av decenniet ca 14 miljarder kronor. Denna oerhörda ekonomiska expansion för folkpensionärerna kommer säkerligen också att medföra ett ökat resande. Man kan redan nu märka att pensionärerna använder en allt större del av sin inkomst till resandekonsumtion. Andra faktorer som påverkar resandekonsumtionen är ungdomens ökade resvanor, den längre utbildningstiden, samt den högre levnadsstandarden över huvud. Allt detta kommer att kräva ökade resurser av samhället för bl. a. fritidens användning.

Om 1970-talet skall innebära den expansion av turismen och resandet som här skisserats är det angeläget att få fram ett bättre attityd- och prognosmaterial efter vilket turistnäringens företrädare kan arbeta.

Det krävs också en ökad satsning på produktutveckling och samordning av resur-

serna av helt annat slag än tidigare. Betydande kapital investeras i turistnäringen av enskilda och kommuner och det gäller att utnyttja detta kapital på bästa möjliga sätt. Enligt 1964 års turisttrafikutredning satsade 467 kommuner under perioden 1960—1964 totalt 128 miljoner kronor i anläggningar av turistkaraktär, eller omkring 26 miljoner kronor per år. Dessutom förelåg planerade investeringar i 262 kommuner för ett belopp av sammanlagt 96 miljoner kronor. Man räknar med att stat och kommun under 1960-talet investerat ca 65 miljoner kronor årligen i fritids- och turistanläggningar. Under nästa decennium har man anledning att räkna med att investeringarna i turist- och fritidsanläggningar kommer att öka avsevärt.

Flera anledningar finns, enligt vad vi här anfört, för att söka stimulera turismen. Frågan har två sidor som båda är lika viktiga: dels den som rör förutsättningarna att stimulera utlandsturisterna att resa till Sverige, dels möjligheterna att öka inlandsturismen — att få oss svenskar att resa och turista mera i vårt eget land. En stimulans och expansion av dessa båda grenar av turismen torde också ha lika stor betydelse för att bl. a. turistbalansen skall få en mera positiv utveckling. Öknings-takten i antalet hitresande icke nordiska turister motverkas av en ännu snabbare ökning av svenskarnas semestrande utomlands. Den utgående resandetrafiken beräknas nämligen för 1969 öka med 16,4 procent, och för närvarande räknar man med att 1,5 miljoner svenskar årligen semestrar utomlands. Det betyder en ökning med 1 miljon enbart under 1960-talet.

En fortsatt snabb utveckling av turismen i Sverige är uppenbarligen inte endast ett valutapolitiskt önskemål utan har också mycket stor regionpolitisk betydelse. För kommunerna betyder sålunda en expansion av turismen att dels skatteunderlaget förbättras, dels sysselsättningsmöjligheterna ökar för både enskilda och näringsliv. Speciellt för glesbygdskommunerna med vikande befolkningsunderlag, små jordbruksenheter och få eller inga industrier innebär turismen stora möjligheter. Många av de i vårt land mest attraktiva resmålen är också belägna i regioner med kommuner av den art vi här antytt. Norrland, denna ur flera synpunkter så betydelsefulla del av vårt land, med Västeuropas sista stora orörda vildmark, har också förutsättningar att bli en turisttillgång för den ström av turister från sydligare länder som redan nu och i framtiden i ökad utsträckning söker sig en annorlunda form av semester.

För att stimulera inlandsturismen planerar Svenska turisttrafikförbundet under år 1970 en speciell inrikeskampanj. Målsättningen är att genom olika aktiviteter bidra till en successiv ökning av semester- och fritidsresandet inom Sverige och till en sådan utveckling av den svenska turistnäringen att en spridning i tid och rum av Sverigeturismen underlättas. Den målsättningen innefattar bl. a. en förbättrad information om och marknadsföring av tillgängliga turistresurser, men också åtgärder för en samordnad produktutveckling, grundad på kunskap om marknadens behov. Dessa åtgärder, liksom den omfattande inventeringen som skett av Sveriges turistresurser, är också av stor betydelse för möjligheterna att effektivt marknadsföra turistlandet Sverige utomlands. Enligt vad STTF kunnat erfara har en tendens till ökad benägenhet att turista inom landet kunnat förmärkas under 1969. Med inrikes-

kampanjen 1970 avser STTF att söka förstärka denna tendens så att man får en klar och fast ökning av resandet i det egna landet.

Inrikeskampanjens målsättning att stimulera turistandet inom landet anser vi alltså mycket angelägen. Som vi tidigare anfört måste nämligen alla åtgärder för att söka få en bättre turistbalans — inte endast ur strikt ekonomiska synpunkter — ske genom positiva åtgärder. Vi vänder oss bestämt mot alla restriktioner av ekonomisk eller annan art för att styra resandeströmmen. Under innevarande budgetår får STTF, av särskilda fondmedel, 600 000 kronor för Sverigekampanjen, under förutsättning att minst samma belopp tillskjuts av andra intressenter. Enligt vad STTF meddelat står nu denna s. k. motprestationssumma till förbundets förfogande, varför kampanjens finansiering 1970 är klar. STTF har emellertid för budgetåret 1970/71 anhållit om ett anslag på 500 000 kronor för en fortsättning av 1970 års inrikeskampanj även nästa år samt för att administrera kampanjen ett anslag på 100 000 kronor. Av flera skäl, vilka vi delar, anser nämligen STTF, att en kampanj av detta slag bör slås ut över ett par tre år för att få avsedd effekt. Departementschefen tar dock inte upp frågan om anslag för en fortsättning av inrikeskampanjen. Enligt vår mening bör emellertid anslag för en Sverigekampanj utgå även för nästa budgetår, med det förbehåll som tidigare funnits, nämligen att motsvarande summa skall anslås av andra intressenter.

Vi hemställer därför,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att motionerna måtte överlämnas till glesbygdsutredningen och sakkunniga för planering av turistanläggningar och fritidsområden för beaktande vid deras fortsatta utredningsarbete, samt

att under tionde huvudtiteln, punkten F 1 Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet för budgetåret 1970/71 anvisa ett med 600.000 kronor förhöjt anslag till 5 200 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1970

Yngve Holmberg (m)

Leif Cassel (m)

Astrid Kristensson (m)

S. Burenstam Linder (m)

Rolf Eliasson (m)
i Moholm

Tage Magnusson (m)
i Borås

Carl Eric Hedin (m)

Karin Wetterström (m)